

når frem til Cæsars data, hvis man går systematisk frem efter bogens register. Det ville have været en fordel, hvis man konsekvent alene havde anført alle personers fødsels- og dødsår i registret.

Også med hensyn til de efter artiklerne anførte litteraturhenvisninger kunne man ønske større konsekvens. Et betydeligt antal af artiklerne mangler helt litteraturhenvisninger, selv om der findes både danske og udenlandske bøger om emnerne. Om den litteratur, der er anført, hedder det i den indledende vejledning, at det som regel ikke er den videnskabelige litteratur, der er benyttet ved artiklernes udarbejdelse, men at der normalt er tale om lettilgængelige værker. En betydelig del af den anførte litteratur er imidlertid langt fra lettilgængelig, idet den næppe findes på almindelige biblioteker eller er let læselig. I flere tilfælde mangler man henvisninger til danske eller til dansk oversatte bøger, der må betegnes som lettilgængelige. En række bøger, der er oversat til dansk, anføres med deres udenlandske titler og udgivelsesår. Det ville have været at foretrække, at hver artikel fulgtes af henvisninger til to til tre af de mest relevante værker, uden hensyn til lettilgængelighed, samt eventuelt en henvisning til, hvor en omfattende litteraturliste var at finde.

De anførte kritiske punkter er imidlertid petitesser. »Historien« er et meget velgennemarbejdet og anvendeligt værk, der vil få et stort publikum. Efter indførelsen af den nye studieordning for historie vil de historiestuderende i høj grad få brug for værket til at dække de »huller«, der opstår med lærebogsstoffets bortfald. Desuden vil »Historien« kunne anvendes ved den nye ordningskoncentration omkring problemkomplek-

ser. For lærere i folke- og gymnasieskolen vil bogen give gode muligheder for at gå nye veje i undervisningen, og endelig vil personer, der blot er almindelig interesseret i historie og nutidens problemer, få et nyttigt opslagsværk med »Historien«.

Christian R. Jansen

Landbohistoriske studier tilegnede Fridlev Skrubbeltrang på halvfjerdsårsdagen den 5. august 1970. Landbohistoriske Skrifter 4. (Landbohistorisk Selskab, 1970). 290 s.

På sin 70-årsdag den 5. august 1970 blev landbohistorikeren dr. Fridlev Skrubbeltrang hyldet med et stateligt festskrift indeholdende bidrag fra 15 fagfæller og redigeret af Svend Gissel.

Da det vil kunne have interesse for en vid kreds, skal afhandlingerne nævnes her. Thomas Riis skriver om: Villici og coloni indtil 1340. Et forsøg på en begrebsanalyse. C. A. Christensen: Det falsterske landstings erklæring 1484 om skyldjord og rebnings. Svend Gissel: Om belejlighed og andre faktorer af betydning for jordvurdering i Danmark før 1660. Poul Rasmussen: Lenenes og domkapitlernes jordebøger i sidste halvdel af det 16. og begyndelsen af det 17. århundrede. C. Rise Hansen: Hovbønder som havnearbejdere. Et strejftog i Korsør lens udspisningsregistre 1609/10-1619/20. Viggo Hansen: Studier over 1600-tallets landbrug i en midtjysk hedeegn, eksemplificeret ved Grindsted sogn. Axel Steensberg: En opmålingsprotokol med kort over ærøske præstegårdsjorder i 1734 med et fragment af landmålerens kladdebog (med interessante illustrationer). Birte Stig Jørgensen: Bønderne og udskiftningen i Hørsholm amt. Jens Holmgaard: En jysk godsslagtnings. Bagge Lihmes salg af Stårupgårds

bøndergods til selveje 1794–1804. Holger Rasmussen: Vindmøllerne på Harboøre. Lars Rumar: Markegang-sättningen i Norrbotten 1810–1850. Erik Helmer Pedersen: Landbrugskrisen 1818–1828. Et forsøg på en nuancering. Erik Stig Jørgensen: Hove-risopørgsmålet i og omkring stænderforsamlingen i Roskilde 1835–36. Claus Bjørn: Omkring andelsmejeri-bevægelsens tilblivelse. Sigurd Jensen: Erhvervsudvalgets krise i vinteren 1940–41.

Festskriftet udmærker sig på flere måder, dels ved sit homogene præg, dels ved sin spændvidde i tid – det er ikke mindst værdifuldt at blive ført så langt frem som til besættelsestiden – og endelig ved afhandlingernes lødighed. Flere af bidragene kan anskues såvel under en specifik lokal som en mere almen eller typisk historisk synsvinkel.

Den store bog er udstyret med behørlige registre og med en udførlig liste over Skrubbetrangs store forfatterskab, rækkende fra 1923 til 1940, hvor de landbovidenskabelige afhandlinger selvfølgelig giver tyngden – med disputatsen om husmand og inderste fra 1940 i centrum – men hvor samtidig alsidigheden røber, at Skrubbetrang aldrig har fornægtet sin ungdoms tilknytning til højskolen. Om at følge med tiden, hedder en lille artikel fra 1933.

Fridlev Skrubbetrang kaldes i forordet for dansk landbohistories højt fortjente førstemand, og med god ret. Med 70-års grænsen in mente kan man vanskeligt tilbageholde en undren over, at der i et land som Danmark aldrig er blevet plads for et professorat i landbohistorie. Man ville i hvert fald indtil 1970 ikke have savnet en i alle henseender værdig kandidat til embedet.

Paul G. Ørberg

P. V. Glob: Højfolket. Bronzealderens Mennesker bevaret i 3000 År. (Gyldendal, 1970). 148 s.

De berømte egekistegrave fra den ældre bronzealder, der har givet forskningen et vigtigt materiale, har forlængst fået en alsidig behandling og vil sikkert også i fremtiden blive genstand for nye undersøgelser. I denne bog har rigsantikvaren vist sin opfattelse af denne mærkelige tid i vor forhistorie, dels ved en skildring af gravene og deres indhold, dels ved i tilslutning hertil at give en oversigt over tidens religion, da den omhyggelige gravlæggelse synes at vise en tro på et liv efter døden, hvad man så end vil forstå ved dette i sig selv lidt ubestemte udtryk.

P. V. Glob hører til blandt de få videnskabsmænd, der både behersker sit eget fag og ejer kunstens nådegave, hans skildring af sammensmeltningen af dansk natur og fortidens kultur læses med ublandet glæde. Således skal fortiden skildres, fordi dens spor i nutiden smelter sammen med naturen, og læseren føler, at disse 3000-årige minder kommer ham ved. Det er svært at afgøre, om billederne eller teksten er de bedste, de passer fortrinligt indbyrdes.

En bog af denne art kan dog ikke undgå at rejse andre problemer. Så længe arkæologien arbejder med fund og de materielle genstande, kan den nå vidt. Eksempelvis er P. V. Glob's rekonstruktion af opstillingen af fundet fra Fårdal mere overbevisende end det forsøg, G. Rosenberg foretog i Danske Studier 1929 (ikke nævnt i P. V. Glob's litteraturliste), men selv om man anerkender dette fremskridt, er man ikke meget videre. Man er nået den ydre form nærmere, men kernen er stadig ukendt, og vi ved ikke, hvilke forestillinger og følelser,